

บรรณานุกรม

เอกสารยังไม่ตีพิมพ์

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 1 จ.ศ. 1151, รายงานเรื่องปฏิสังขรณ์วัดโพธาราม จ.ศ. 1151 (พ.ศ. 2332), เลขที่ 2. สมุดไทยดำ.

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 จ.ศ. 1193, สำเนาจารึกแผ่นศิลาว่าด้วยการปฏิสังขรณ์ วัดพระเชตุพน, เลขที่ 31/ก มัดที่ 13 สมุดไทยดำ

หจข., หมู่ธรรมคดี ไตรภูมิโลกวินิจฉัย เล่ม 5 เลขที่ 5 ตู 107 มัดที่ 2 ว่าด้วยชมพูทวีป และป่าหิมพานต์.

หจข., หมู่ธรรมคดี ไตรภูมิโลกวินิจฉัย เล่ม 2 เลขที่ 2 ตู 107 มัดที่ 2 ว่าด้วยพุทธเขตซึ่ง เป็นไปในหมื่นจักรวาล.

หจข., หมู่ธรรมคดี ไตรภูมิโลกวินิจฉัย เล่ม 4 เลขที่ ๓ ตู 107 มัดที่ 2 ว่าด้วยไตรโลกวินิจฉัยบริเฉท 2 พรรณนาถึงภูเขและประเทศ.

หจข., เอกสาร ร.5 กระทรวงศึกษาธิการ ก-ร.5 ศ/31 เรื่องปฏิสังขรณ์ วัดอรุณราชวรารามและเรื่อง รายงานมหาดเล็ก ตรวจปฏิสังขรณ์วัดอรุณราชวราราม

เอกสารตีพิมพ์ภาษาไทย

กรมศิลปากร. **กรมพระราชวังบวรสถานมงคลสมัยรัตนโกสินทร์** พิมพ์เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เนื่องในโอกาส, มพระชนมพรรษา 5 รอบ 28 กรกฎาคม 2555. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2555.

กรมศิลปากร. **ไตรภูมิอภินิหาร: พระราชนิพนธ์พญาสิทธิไทย** ฉบับถ่ายถอดตามตัวอักษรขอมไทย ของพระมหาช่วย วัดปากน้ำจรรย์ไว้ เมื่อพุทธศักราช 2321 (สมัยธนบุรี) กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2555.

กรมศิลปากร. **ไตรภูมิฉบับภาษาเขมร** กรุงเทพฯ: หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร, 2530.

กรมศิลปากร. **ประวัติวัดอรุณราชวราราม** จัดพิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ สมเด็จพระพุทธาจารย์ (วน ฐิติญาณมหาเถร) 3 กรกฎาคม 2521. กรุงเทพฯ: คณะสงฆ์วัดอรุณราชวราราม, 2521.

กรมศิลปากร. **โลกุปปัตติ อรุณวดีสูตร ปฐมมุล ปฐมกัปป และมุลตันไตรย** กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2533.

กรมศิลปากร. **วรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ เล่ม 2 (หมวดศาสนาจักร) ไตรภูมิโลกวินิจฉัยกถา** กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2535.

กรมศิลปากร. **สมุดภาพไตรภูมิฉบับกรุงศรีอยุธยา-ฉบับกรุงธนบุรี** กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2542.

กรมศิลปากร. **สมุดภาพไตรภูมิฉบับอักษรขอมภาษาไทย** กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2552.

- กรมศิลปากร. สมุดภาพไตรภูมิฉบับอักษรธรรมล้านนาและอักษรขอม กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2547.
- กรมศิลปากร. สรุปผลการสัมมนา เรื่องไตรภูมิพระร่วง จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสฉลอง 700 ปี ลายสือไทย. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2526.
- กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์. พระพุทธรูปสำคัญ กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2543.
- เกื้อพันธุ์ นาคบุผา. พระอินทร์ในวรรณคดีสันสกฤต บาลี และวรรณคดีไทย วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2520.
- ไชศรี ศรีอรุณ. พระพุทธรูปปางต่างๆ ในสยามประเทศ: ประวัติความเป็นมาของพระพุทธรูปปางต่างๆ ตั้งแต่มหากษัตริย์จนถึงมหาปรีณิพพาน กรุงเทพฯ: มติชน, 2546.
- ไชแสง ศุขะวัฒน์. วัดพุทธศาสนาที่ได้รับอิทธิพลศิลปะจีนในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- จิตร ภูมิศักดิ์. สังคมไทยลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาก่อนสมัยศรีอยุธยา กรุงเทพฯ: ฟาเดียวกัน, 2547.
- จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. จดหมายเหตุความทรงจำ ของกรมหลวงนรินทรเทวี (พ.ศ.2310-2381) และพระราชวิจารณ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2501.
- จุลทัศน์ พยาฆรานนท์, “ศิลปกรรมในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก,” ใน นิราศท่าดินแดง หลวงยุครัตนราชบุรี ศิลปกรรมในสมัยรัชกาลที่ 1 กรุงเทพฯ: บัณฑิตการพิมพ์, 2522.
- ชาลวัญ เกษตรศิริ, “มองประวัติศาสตร์ต้นรัตนโกสินทร์,” ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ 2 ฉบับที่ 6 (เมษายน 2524): 14-25.
- ชาติรี ประกิตนันทการ. คติสัญลักษณ์และการออกแบบวัตถุธรรมราชวรากรม กรุงเทพฯ: บริษัทอาคเนย์ประกันภัย จำกัด, 2556.
- โชติ กัลยาณมิตร. พื้นฐานทางปรัชญาของสถาปัตยกรรมไทย ใน หม่อมราชวงศ์ คีฤทธิ ปราโมช และ นีออน สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, บรรณาธิการ. ลักษณะไทย: ภูมิหลัง กรุงเทพฯ: ธนาคารกรุงเทพ จำกัด มหาชน, 2551, หน้า 310-417.
- ซิลวี ฮอลลิงก้า, “พระอินทร์: บทบาทในพุทธประวัติ,” ศิลปวัฒนธรรม ปี 20 ฉบับที่ 4 (ธันวาคม 2541): 120-122.
- ณรงค์ เพชรประเสริฐ. การขยายตัวของทุนนิยมในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2488 ถึงปัจจุบัน กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สร้างสรรค์, 2524.
- ณัฐภัทร จันทวิช. กรมพระราชวังบวรสถานมงคลกับงานศิลปกรรมแบบพระราชนิยม กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2545.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จฯ กรมพระยา. ตำนานวัตถุสถานต่างๆ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสถาปนา พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพหม่อมหลวงรุจิศรีวรรณวัฑฒ์ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2512. พระนคร: โรงพิมพ์กฤษฎาภรณ์, 2513.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้า กรมพระยา. **ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 13** อนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพ พลโท พระยาศรีสุรราชภักดี 17 มี.ค. 2509. พระนคร: โรงพิมพ์ศิรินสาร, 2509.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้า กรมพระยา. **ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 26** เรื่องตำนานวังเก่า พิมพ์ในงานศพ ม.ล.นัดดาตวาทวิวงศ์ พ.ศ. 2474. พระนคร: ราชบัณฑิตยสภา, 2474.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้า กรมพระยา. **ประวัติวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร และ จดหมายเหตุเรื่อง พระสาริกธาตุเมืองกบิลพัสดุ์** พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อยู่ ญาโณทโย) สมเด็จพระสังฆราช 20 พฤศจิกายน 2508. พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2508.

ทิพากรวงศ์, เจ้าพระยา. **พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 ฉบับเจ้าพระยาทิพากรวงศ์: ฉบับตัวเขียน** นิธิ เอียวศรีวงศ์, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง, 2539.

ทิพากรวงศ์, เจ้าพระยา. **พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 3** กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2538.

ธงชัย วินิจจะกุล. การศึกษาประวัติศาสตร์แบบ Postmodern ใน สัมผัสแห่งน้ำที่ผาแผ่นดิน (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน, 2544), หน้า 360-380.

นพพร ประชากุล. **ยอกอักษร ย้อนความคิด เล่ม 2** กรุงเทพฯ: อ่าน, 2552.

นภาพร เล้าสินวัฒนา, “จิตรกรรมในพระที่นั่งไพศาลทักษิณและพระราชพิธีบรมราชาภิเษก,” **เมืองโบราณ** ปี 24 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม, 2541): 26-35.

นริศรานันต์ดิวงษ์, สมเด็จพระเจ้า กรมพระยา และ ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้า กรมพระยา. **สาส์นสมเด็จ เล่ม 16** พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2505.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. **กรุงแตก พระเจ้าตากฯ และประวัติศาสตร์ไทย ว่าด้วยประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์นิพนธ์** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน, 2545.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. **การเมืองไทยสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี** กรุงเทพฯ: ศิลปวัฒนธรรม, 2529.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. **ประวัติศาสตร์รัตนโกสินทร์ในพระราชพงศาวดารอยุธยา** กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. **ปากไก่และใบเรือ: รวมความเรียงว่าด้วยวรรณกรรมและประวัติศาสตร์รัตนโกสินทร์** กรุงเทพฯ: แพร่สำนักพิมพ์, 2543.

นิยะดา เหล่าสุนทร บรรณาธิการ. **ประชุมจารึกวัดพระเชตุพน** กรุงเทพฯ: คณะสงฆ์วัดพระเชตุพน, 2544.

นิยะดา เหล่าสุนทร. **ไตรภูมิโลกวินิจฉยกถา ส่วนที่ 1** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ลายคำ, 2555.

แน่นน้อย ศักดิ์ศรี, หม่อมราชวงศ์ และคณะ. **สถาปัตยกรรมพระบรมมหาราชวัง 1** พิมพ์เนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา 60 พรรษา 5 ธันวาคม พ.ศ. 2530. กรุงเทพฯ: สำนักกราชเลขาธิการ, 2531.

แน่นน้อย ศักดิ์ศรี, หม่อมราชวงศ์ และคณะ. **สถาปัตยกรรมพระบรมมหาราชวัง 2** พิมพ์เนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา 60 พรรษา 5 ธันวาคม พ.ศ. 2530. กรุงเทพฯ: สำนักกราชเลขาธิการ, 2531.

บำรุง คำเอก. รายงานการวิจัยเรื่องอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์-ฮินดูในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
 = The influence of the Brahmanism - Hinduism in the early Rattanakosin
 periods กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.

ประชุมจารึกวัดพระเชตุพน เล่ม 1 พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, 2472.

ประชุมพระราชปจณา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดพิมพ์ถวาย สมเด็จพระญาณสังวร เจ้าอาวาส
 วัดบวรนิเวศวิหาร ในการฉลองพระชนมายุครบ 60 ทศ วันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2516.
 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2516.

ประวัติวัดบูรณราชวรวิหาร และ บุญนิธิพระราชพดุมจารย์ อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ
 พระราชพดุมจารย์ 26 มีนาคม พ.ศ. 2538. กรุงเทพฯ: บริษัท สหธรรมิก จำกัด, 2538.

ปาริสุทธิ์ เลิศชาธาร, “สัญลักษณ์แห่งจักรวาลในพระราชพิธีสมัยพระเจ้าปราสาททอง,”
เมืองโบราณ ปี 29 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม 2546): 48-53.

พระคลัง (หน), เจ้าพระยา. **สมบัติอมรินทร์คำกลอน** พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ
 นายประทีน พันธุ์พิทยแพทย 13 สิงหาคม พ.ศ. 2506. พระนคร: โรงพิมพ์อาศรมอักษร,
 2506.

พิทยลาภพฤฒิยากร, พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่น. **พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงฟื้นฟู
 วัฒนธรรม** พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, 2500.

พิริยะ ไกรฤกษ์, “ไตรภูมิพระร่วง พระราชนิพนธ์ในพระมหาธรรมราชาที่ 1 พญาลิไทย หรือ
 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว,” **ศิลปวัฒนธรรม** ปีที่ 25 ฉบับที่ 1 (พฤศจิกายน
 2546): 160-161.

พิริยะ ไกรฤกษ์. **ลักษณะไทย 1 พระพุทธปฏิมา อุตลักษณ์พุทธศิลป์ไทย** กรุงเทพฯ: ธนาครกรุงเทพ
 , 2551.

ไมเคิล ไรท์, “แผนที่โลกพุทธศาสนา ฉบับพื้นเมืองสยาม,” **ศิลปวัฒนธรรม**. ปีที่ 25 ฉบับ 4
 (กุมภาพันธ์ 2547): 112-123.

รัตนปัญญาเถระ, แสง มนวิฑูร แปล. **ชินกาลมาลีปกรณ์** พิมพ์เป็นอนุสรณ์แด่ นายกี นิมนานเหมินท์
 เนื่องในวันเปิดตึกคนไข้พิเศษ "นิมนานเหมินท์-ชุติมา" ร.พ. เชียงใหม่ 12 พ.ค. 2510.
 พระนคร: มิตรนราการพิมพ์, 2510.

รุ่งโรจน์ ภิรมย์อนุกูล, “วิวัฒนาการและประติมานวิทยาจิตรกรรมโลกสัณฐานเบื้องหลังพระประธาน,”
เมืองโบราณ ปี 29 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม, 2546): 26-45.

เรื่องท้าวมหาชมพู, (พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, 2464)

วัชร วัชรสินธุ์. **วัดพระเชตุพน: มัชฌิมประเทศอันวิเศษในชมพูทวีป** กรุงเทพฯ: มติชน, 2548.

วันรัตน์, สมเด็จพระ. **วัดพระเชตุพน ในรัชกาลที่ 1 แต่งภาษามคธ, พระยาปริยัติธรรมธาดา (แพ
 ตาลลักษมณ) แปลเป็นภาษาไทย, สังคีตยวงศ์ พงศาวดาร เรื่องสังคายนาพระธรรมวินัย**
 กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2521.

- วิจิตรธรรมปริวัตร, พระยา. บรรณาธิการ. แดงการณคณะสงฆ์ เล่ม 15 ภาค 9 พระนคร: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, 2470.
- วิจิตรธรรมปริวัตร, พระยา. บรรณาธิการ. แดงการณคณะสงฆ์ เล่ม 16 ภาค 2 พระนคร: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, 2471.
- วิจิตรธรรมปริวัตร, พระยา. บรรณาธิการ. แดงการณคณะสงฆ์ เล่ม 16 ภาค 9 พระนคร: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, 2471.
- วิจิตรธรรมปริวัตร, พระยา. บรรณาธิการ. แดงการณคณะสงฆ์ เล่ม 16 ภาค 2 พระนคร: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, 2471.
- วิชิตวงศ์วุฒิไกร, เจ้าพระยา. **ตำนานพระอารามหลวง** พระนคร: ราชบัณฑิตยสภา, 2473.
- วินัย พงศ์ศรีเพียร, “การพระศาสนาและการจัดระเบียบสังคมไทยตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกฯ ถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว,” ใน **ปริทรรศน์ประวัติศาสตร์** กรุงเทพฯ: รุ่งแสงการพิมพ์, 2544, หน้า 84-110.
- วีไลรัตน์ ยัรรอด, “จักรวาลกับพระอินทร์ในจิตรกรรมฝาผนัง,” **เมืองโบราณ** ปี 22 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม, 2539): 81-84.
- ศรีภูมิปริชา, พระ. **จดหมายเหตุเรื่องปฏิสังขรณ์วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ครั้นรัชกาลที่ 3** พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, 2465.
- ศรีศักร วัลลิโภดม, “ความมหัศจรรย์ของกำแพงเพชร,” **เมืองโบราณ** ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2536): 20-42.
- ศรีศักร วัลลิโภดม, “พระเจ้าปราสาททองกับวัดไชยวัฒนารามและจักรพรรดิราช,” **ศิลปวัฒนธรรม** ปี 13 ฉบับที่ 10 (สิงหาคม 2535): 60-63.
- ศรีศักร วัลลิโภดม, เอกวิทย์ ณ ถลาง บรรณาธิการ. **พัฒนาการทางสังคม-วัฒนธรรมไทย = Socio-cultural development in Thai history** กรุงเทพฯ: อมรินทร์, 2544.
- ศศิกานต์ คงศักดิ์, “หลักอินทรา,” **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร** ปี 21-22 ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2544-2545): 114-156.
- ศักดิ์ชัย สายสิงห์. **งานช่างสมัยพระนั่งเกล้าฯ** กรุงเทพฯ: มติชน, 2551.
- ศักดิ์ชัย สายสิงห์. **รายงานการวิจัย พระพุทธรูปในประเทศไทย: รูปแบบ พัฒนาการ และความเชื่อของคนไทย** นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.
- ศานติ ภัคดีคำ, **จิตรกรรมวรรณคดีไทยในพระอุโบสถวัดราชบูรณะ,** **เมืองโบราณ** ปี 33 ฉบับ 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2550): 78-92.
- ศานติ ภัคดีคำ, ชาตรี ประกิตนทการ, และ พีระพัฒน์ สำราญ. **สถาปัตยกรรมวัดโพธิ์** กรุงเทพฯ: วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม, 2552.
- ศิริพจน์ เหล่ามานะเจริญ, “แนวคิดในการออกแบบจิตรกรรมฝาผนังอุโบสถวัดเกาะแก้วสุทธาราม ประติมานวิทยากับการแสดงออกเชิงช่าง,” **เมืองโบราณ** ปีที่ 33 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม 2550): 93.

สมใจ นิมเล็ก. **สถาปัตยกรรมแบบพระราชนิยมในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว** สาระ
นิพนธ์ประกาศนียบัตรชั้นสูง ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร พ.ศ. 2516.

สมาคมสถาปนิกสยาม. **ภาพเขียนในหอพระไตรปิฎกวัดระฆัง = Mural Paintings at Wat
Rakang** พระนคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2513.

สันติ เล็กสุขุม, “ความคิดเปลี่ยนการแสดงออกก็เปลี่ยนตาม: จิตรกรรมฝาผนังสมัยรัชกาลที่ 3,”
เมืองโบราณ ปีที่ 29, ฉบับที่ 4 (ต.ค.-ธ.ค. 2546): หน้า 53-55.

สายชล สัตยานุรักษ์. **พุทธศาสนากับแนวคิดทางการเมืองใน รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอด
ฟ้าจุฬาโลก** (พ.ศ. 2325-2352) กรุงเทพฯ: มติชน, 2546.

สำนักนายกรัฐมนตรี, **สมุดภาพไตรภูมิบูรณฉบับกรุงธนบุรี = Buddhist cosmology Dhonburi
Version** กรุงเทพฯ: กรมศิลปากรอนุญาตให้สำนักนายกรัฐมนตรีจัดพิมพ์, 2525.

สุขชัย วงศ์แสงอนันต์. **แสดมภ์สยาม** พระนคร: โรงพิมพ์ประมวลศิลป์, 2514.

สุภาพรรณ ณ บางช้าง. **วรรณกรรมโลกศาสตร์ในพุทธศาสนาเถรวาท** เอกสารประกอบการประชุม
เชิงวิชาการ เรื่อง วรรณกรรมเกี่ยวกับโลกศาสตร์และสุภาชิตพระร่วง จัดโดย บัณฑิตศึกษา
ภาควิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 8 กันยายน 2527, หน้า 16-19.

สุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา. **น้ำ: บ่อเกิดแห่งวัฒนธรรมไทย** กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยาม, 2539.

สุริยา รัตนกุล และคณะ. **พระอารามหลวงในกรุงเทพมหานคร** นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล, 2550.

เสนอ นิลเดช, “อธิบายสังเขป พระบรมมหาราชวังและวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ปี พ.ศ. 2325 ถึงปี
พ.ศ. 2331,” **หน้าจั่ว ฉบับพิเศษ: ศิลปสถาปัตยกรรมไทย พ.ศ. 2526**, หน้า 7-14.

เสนอ นิลเดช. **ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมไทย** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2545.

เสมอชัย พูลสุวรรณ, “สัญลักษณ์ทางภูมิจักรวาลภายในเขตพุทธาวาสวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม =
Symbolic representation of the Buddhist cosmology in the ecclesiastical of Wat
Phra Chetuphon Wimonmangkalam,” **เมืองโบราณ** ปีที่ 16, ฉบับที่ 1 (ม.ค.-มี.ค.
2533): 112-123.

เสมอชัย พูลสุวรรณ. **สัญลักษณ์ในงานจิตรกรรมไทยระหว่างพุทธศตวรรษที่ 19 ถึง 24** กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.

แสงสุรีย์ อดาว์, หม่อมราชวงศ์. **พระมหาปราสาทและพระราชมณเฑียรสถานใน
พระบรมมหาราชวัง** พระนคร: สำนักพระราชวัง, 2514.

แสงโสม เกษมศรี, หม่อมราชวงศ์ และ วิมลพงศ์พิพัฒน์. **ประวัติศาสตร์สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาล
ที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 3** (พ.ศ. 2325-2394) กรุงเทพฯ: สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2515.

อนุวิทย์ เจริญศุภกุล, “เอกในงานสถาปัตยกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น พระอารามหลวง: การ
วิเคราะห์ผังบริเวณ,” **ศิลปสถาปัตยกรรมไทย วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับพิเศษ** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526),
หน้า 27-44.

เอ็ดเวิร์ด คาร์. **ประวัติศาสตร์คืออะไร**, แปล ชาทิชาย พณานานนท์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2531.

วิทยานิพนธ์

ชัยณรงค์ ดีอินทร์. **รูปแบบเจดีย์เหลี่ยมย่อมุมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ระหว่างสมัยรัชกาลที่ 1-3** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2534.

ชาญวิทย์ สรรพศิริ. **การศึกษาพัฒนาการการออกแบบสถาปัตยกรรมวัดพระศรีรัตนศาสดาราม** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2541.

รุ่งโรจน์ ภิรมย์อนุกูล. **การศึกษาเชิงวิเคราะห์ที่มาของสมุดภาพไตรภูมิ วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์ ภาควิชาโบราณคดี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2552.**

วัชร วัชรสินธุ์. **การศึกษาการออกแบบสถาปัตยกรรมวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2534.**

ศิริวรรณ เวชวิทย์. **พุทธปรางค์ในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2534.**

เอกสารตีพิมพ์ภาษาอังกฤษ

Crawford, John. **JOURNAL OF AN EMBASSY TO THE COURTS OF SIAM AND COCHIN CHINA** Kuala Lumpur: Oxford University Press, 1967.

Heine-Geldern, Robert. **Conceptions of state and kingship in Southeast Asia** Ithaca, N.Y.: Cornell University, 1956.

Kramrisch, Stella. **The Hindu Temple vol 1** Deli: Motilal Bandrsidass, 1976.

Reynolds, Craig J. "Religious Historical Writing and the Legitimation of the First Bangkok Reign," in Anthony Reid and David Marr, eds, **Perceptions of the Past in Southeast Asia**. Singapore: Heinemann Educational Books, 1979.

Wyatt, David K. "The Subtle Revolution of King Rama I of Siam," in David K. Wyatt and Alexander Woodside, eds, **Moral Order and the Question of Change: Essays on Southeast Asian Thought**. New Haven: Yale University Southeast Asia Studies Monograph no. 24, 1982.

Young, Patricia M. “The Far Reach of Mahavanmsa Reflections in First Reign Bangkok,”
ใน วารุณี โอสการมย์, บรรณาธิการ, ประวัติศาสตร์ศิลปะที่ต้องจารึก รวมบทความวิชาการ
ด้านศิลปะเนื่องในโอกาสเกษียณอายุราชการ รองศาสตราจารย์ ดร. พริยะ ไกรฤกษ์
(กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2550), หน้า 387-400.

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ-นามสกุล:	ชาตรี ประกิตนันทการ Chatri Prakitnonthakan
การทำงาน	ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และ ดำรงตำแหน่งหัวหน้า ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
สาขาวิชาการ	ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมไทย การอนุรักษ์สถาปัตยกรรม
ผลงานวิจัย	โครงการ ศักยภาพและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ศิลปะและ วัฒนธรรมบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ ทุนวิจัยโดย สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ผู้ร่วมวิจัย) งานวิจัยเรื่อง สถานภาพองค์ความรู้สถาปัตยกรรมไทย: การสำรวจเชิงวิพากษ์ ทุนวิจัยโดย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร หัวหน้าคณะวิจัย โครงการวิจัยชุมชนบ้านไม้โบราณ “ป้อมมหากาฬ” ทุนวิจัยโดย สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร
สถานที่ติดต่อ	ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 31 ถนนหน้าพระลาน แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200 โทร. 081-774-0394 โทรสาร 02-221-8837 อีเมล p_chatri@hotmail.com